

ས་སྐྱུ་ལེགས་བཤད།
ལེགས་པར་བཤད་པ་རིན་པོ་ཆེའི་གཏེར།

The Precious Treasury of Elegant Sayings
by
Sakya Pandita

Translated from the Tibetan by
Nicolas Bommarito
བུ་ཁུང་ལོན་བྲུབ།

མཁས་པ་བརྟག་པ།

An Investigation of the Wise

1

མཁས་པ་ཡོན་ཏན་མཛོད་འཛོན་པ།
དེ་དག་ལེགས་ལའང་རིན་ཆེན་སྲུང་།
རྒྱ་མཚོ་ཆེན་པོ་ཚུ་བུའི་གཏོར།
ཡིན་གྱིར་ཚུ་བོ་ཐམས་ཅད་འབབ།

Though the wise person is a treasury of virtue,
They gather these precious elegant sayings.
Because the vast ocean is a treasury of water,
Rivers everywhere descend to it.

2

སྐྱེ་བོ་ཡོན་ཏན་ཡོད་མེད་པའི།
སྒྲུང་དོར་སྐྱོ་གྲོས་ལྷན་པ་མཁས།
རྩལ་དང་འབྲེས་པའི་ལྷགས་སྤྱི་རྣམས།
ཁབ་ལེན་དོ་ཡིས་ལེན་པར་འཤེས།

Beings may or may not have virtue,
But the wise have an understanding of what to adopt and discard.
When dust is mixed with powdered iron,
One can take hold of it with a magnetic stone.

3

ལེགས་བཤད་མཁས་པའི་སློབ་གྲོས་ཀྱིས།
གོ་ཡི་སྐྱེན་པོས་དེ་ལྟ་མིན།
ཉི་མའི་འོད་ཟེར་ཤར་བ་ན།
འགྲུང་བོའི་བྱ་རྣམས་ལོང་བར་འགྱུར།

By the intelligence of the wise comes elegant sayings.
Similar things do not come from the understanding of fools.
If the rays of the sun appear
Birds will arise to receive them.

4

ཤེས་རབ་ལྡན་པས་ཉེས་པ་དག།
སེལ་བར་རུས་ཀྱི་སྐྱེན་པོས་མིན།
ནམ་མཁའ་ལྗིང་གིས་དུག་ཅན་སྐྱུལ།
གསོད་པར་རུས་ཀྱི་ཁྲ་ཉས་མིན།

The wise purify the faults,
That the foolish cannot remove.
The Garuda¹ slays the poisonous snake,
That the crow cannot.

5

སློབ་གྲོས་ཆེན་པོ་ཀླད་ན་ཡང།
ལྷག་པར་སློབ་གྲོས་སྟོབས་ལྡན་འགྱུར།
རི་དྲགས་རྒྱལ་པོ་བགྱིས་པ་ན།
མྱང་ཆེན་སྤྱི་བོ་ལྷུང་དུ་འགེམས།

Even if great intelligence declines,
An even more powerful intelligence grows.
If the lion becomes hungry,
The elephant is quickly destroyed.

---

¹ A Garuda (गरुड) is a mythical bird of hindu mythology.

6

མཁམ་པ་བརྟུན་ཅིང་མ་ངེས་པ།
དེ་ཡི་བར་དུ་གཏིང་མི་དཔོགས།
རྩ་ལ་དབྱ་གྲུས་མ་བསྐྱེན་པར།
དེ་སྲིད་གཞན་དང་བྱུང་ཅི་ཡོད།

Until having questioned a wise person,
One cannot measure their depth.
Until hitting a drum with a stick,
How can it be distinct from other drums?

7

རིག་པ་ནངས་པར་འཆི་ཡང་བསྐྱབ།
ཚོ་འདིར་མཁམ་པར་མ་གྲུར་གྱང།
སྐྱེ་བ་ཕྱི་མར་བཅོལ་བ་ཡི།
ནོར་ལ་རང་ཉིད་ལེན་པ་འདྲ།

Knowing tomorrow brings another death, today one must learn.
Even if wisdom does not arise in this life.
By entrusting in future lives,
Just as one obtains wealth.

8

ཡོན་ཏན་ལྡན་ན་སྐྱེ་བོ་ཀུན།
མ་བསྐྱེས་པར་ཡང་རང་ཉིད་འདུ།
དྲི་ལྡན་མེ་ཏོག་རྒྱང་རིང་ཡང།
བྱུང་བ་སྤྲིན་གྱི་ཚོགས་བཞིན་འཁོར།

If there is one who is endowed with virtue,
All beings will gather to them.
Even the fragrance of a distant flower,
Attracts a cloud of bees.

9

མཁས་པ་ཡོན་ཏན་ཀུན་བསྐྱབས་པ།
 མཐར་ཕྱིན་གཅིག་གིས་འཇིག་རྟེན་གསལ།
 གློ་ངན་ཤེས་པ་མང་ན་ཡང་།
 རྒྱ་སྐར་བཞིན་དུ་གསལ་མི་རུས།

The wise, having learned all virtue,
 Can bring an entire world system into the light.
 Though there are many evil minds,
 They cannot shine like the stars.

10

མཁས་པ་ཡོན་ཏན་དཔག་མེད་ཀྱང་།
 གཞན་གྱི་ཡོན་ཏན་རྒྱུད་དུ་འང་ལེན།
 དེ་ལྟར་རྒྱུན་དུ་སྦྱང་བ་ཡིས།
 ལྷུང་དུ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པར་འགྲོ།

But even those wise in limitless virtue,
 Take from the few virtues of others.
 Through continuous practice in this way,
 One quickly goes to omniscience.

11

མཁས་པ་ཤེས་རབ་གྱིས་བསྐྱུངས་ན།
 དགྲ་བོ་མང་ཡང་གལ་ཚུགས།
 འཕགས་རྒྱལ་གྱི་ནི་བྲམ་ཟེའི་བུ།
 གཅིག་ལྷུས་དགྲ་བོའི་ཚོགས་ཀུན་བཅོམ།

If wisdom is protected by the highest understanding,
 Then how can it be affected even by many foes?
 As for the Brahmin boy of Ujjayani,²
 He alone vanquished many enemies.

---

² Ujjayani is a city in India.

15

རྩོམ་ལྡན་པ་གཉིས་བརྩོས་ན།
 རྩོམ་ལེགས་པ་གཞན་འབྲུང་སྲིད།
 ཡུང་བ་དང་ནི་ཚ་ལ་ལས།
 ཁ་དོག་གཞན་ཞིག་སྐྱེ་བར་འགྱུར།

If two wise people discuss,
 New understandings will likely arise.
 By mixing turmeric and borax,
 A new color is born.

16

ཁོང་མཇེངས་བསོད་ནམས་བསགས་པའི་མི།
 གཅིག་ཕུ་ཡིན་ཡང་ཀུན་ལས་རྒྱལ།
 རི་དྲགས་རྒྱལ་པོ་སེང་གོ་དང།
 འཁོར་ལོས་རྒྱུར་ལ་གྲོགས་མི་དགོས།

The person who has accumulated merit,
 Even if alone is victorious in all ways.
 The lion, king of beasts, and the universal emperor,
 Do not need friends.

17

ཐབས་ལ་མཁས་ན་ཆེན་པོ་ཡང།
 བྲན་དུ་བཀོལ་བར་ག་ལ་དཀའ།
 མཁའ་ལྗིང་མཐུ་ཅུལ་ཆེན་ཡང།
 གོས་སེར་ཅན་གྱི་བཞོན་པར་འགྱུར།

But even for a great expert in method,
 How difficult is it to bind a servant into servitude?
 Even though the Garuda is very powerful,
 It became the mount of Vishnu.

18

འཇིག་རྟེན་འདི་དང་ཕ་རོལ་གྱི།
བདེ་བ་བསྐྱབ་པ་ཤེས་རབ་ཡིན།
རྒྱལ་བུ་སྐྱེ་བའི་ཤེས་རབ་གྱིས།
བློན་བཟང་འདི་དང་སྤྱི་མར་བསྐྱབས།

In this world and beyond,
To attain happiness is the highest wisdom.
By the wisdom of the Prince Candra,
King Sudāsa was protected in his life and his future lives.

19

དཔའ་ཞིང་མཐུ་རྩལ་ཆེན་ན་ཡང།
མཁས་པ་མིན་པས་དཔལ་མི་ཐོབ།
འབྲོར་བ་ཐོབ་པར་གྱུར་ན་ཡང།
བསོད་ནམས་མེད་ན་གཤམ་ཉག།

Even the hero with great strength,
If not a wise person, they will not obtain glory.
Even if one attains a fortune,
Without merit, how can it be eternal?

20

ཡོན་ཏན་སྐྱོན་གཉིས་སྤྲུལ་གྱང་གསལ།
འདྲེས་པ་འབྲེད་ཤེས་མཁས་པ་ཡིན།
རྒྱ་ལས་འོ་མ་ངང་བས་སྤྱིད།
བ་ལས་འོ་མ་ཀུན་གྱིས་འོངས།

A duality of virtue and fault is clear,
But the wise know how to separate them when mixed.
While swans can separate milk from water,
Everyone can obtain milk from a cow.

21

སྐྱེས་ཤིང་བསྐྱེལ་བར་གྱུར་བ་ན།
 དུད་འགྲོ་ལ་ཡང་གོ་བ་སྐྱེ།
 མ་བསྐྱེལ་གཞན་གྱིས་མ་སྐྱེས་ཀྱང་།
 བསམ་བ་ཤེས་ན་མཁས་པ་ཡིན།

If encouragement is spoken,
 Understanding is born even to an animal.
 But when encouragement is not spoken,
 If one thinks and understands, they are wise.

22

སློང་དང་ལྗན་ན་མ་སྐྱེས་པར།
 རྣམ་འགྱུར་ཉིད་ལས་བསམ་པ་གོ།
 བལ་པའི་སེའུ་མ་ཟོས་ཀྱང་།
 ལ་དོག་ཉིད་ལས་བྲོ་བ་ཤེས།

In one is intelligent, without speech
 One has the chance to think of one's attitude.
 Even not having eaten the pomegranite,
 From the color itself one knows the taste.

23

མཁས་པ་རང་གི་ཡུལ་བས་ཀྱང་།
 ཡུལ་ཁམས་གཞན་ན་མཚོན་པ་ཐོབ།
 རོར་བུ་གཞན་དུ་བྲིན་པ་ཙམ།
 རྒྱ་མཚོའི་སྤིང་དུ་ག་ལ་བྲིན།

But in the wise person's own region,
 Less reverence is received than in other regions.
 One only sells jewels to other places,
 For on the island (where jewels are found) how can they be sold?

མཁམ་པ་སློབ་པའི་དུས་ན་སྐྱུག།
 བདེ་བར་སྡོད་ལ་མཁམ་མི་སྲིད།
 བདེ་བ་རྒྱུང་ལ་ཆགས་པ་དེས།
 ཆེན་པོའི་བདེ་བ་ཐོབ་མི་སྲིད།

If it is time for the wise to learn, there is suffering.
 It is impossible to stay happy and wise.
 For that reason, attachment to small pleasures,
 Makes it impossible to attain great happiness.

སློབ་པ་ལྡན་ན་ཉམ་རྒྱུང་ཡང།
 སློབས་ལྡན་དག་པོས་ཅི་བྱར་ཡོད།
 རི་དྲགས་རྒྱལ་བོ་སློབས་ལྡན་ཡང།
 རི་བོང་སློབ་པ་ལྡན་པས་བསད།

If one is intelligent but weak,
 What can a powerful enemy do?
 Though the lion is powerful,
 He was killed by the intelligent rabbit.⁴

---

⁴ This is a reference to the Hitopadesha story (हितोपदेश II.8) where a rabbit kills a lion by tricking him into falling down a well.

26

སེམས་ཅན་གཞན་དང་རྗེས་བཟུན་པ་ལེ།
 སྲོད་པ་ཞེས་ན་མཁས་པ་ཡིན།
 དུད་འགོ་ཡིན་ཡང་རིགས་མཐུན་རྣམས།
 ལྷ་གཅིག་ཏུ་ནི་མི་གནས་སམ།

If one knows how to act in harmony with other sentient beings,
 Then they are wise.
 Even animals of the same kind,
 Do they not abide in one group?

27

རིས་པར་འབྱུང་བའི་བྱ་བ་འགའ།
 མ་གྲུབ་པ་ན་དཔྱོད་པའི་ཚོ།
 མཁས་རྗེས་མེད་གཉིས་ཀྱི་ལྷན་པར་ཤེས།
 ལྷ་གཅིག་ཏུ་ནི་མི་གནས་སམ།

If the certainty from which actions arise is not achieved,
 One must analyze critically.
 Know the difference between wisdom and delusion.
 To think last is the method of the fool.

28

མཁས་པ་རྣམས་ཀྱིས་དཔྱད་པ་ཡི།
 ཤེས་བྱ་ཤེས་ན་མཁས་པར་བགྲང།
 བ་ཡང་རྒན་གཞོན་དཔྱོད་པ་ལ།
 ལྷ་གཅིག་ཏུ་ནི་མི་གནས་སམ།

If one knows what the wise analyze,
 Then one is counted among them.
 A fool may be wise in analyzing the age of an ox,
 But that is not virtue.

རྒྱ་མཚོ་ཚུ་ཡིས་མི་ངོ་མས་ཤིང།
 རྒྱལ་བའི་བང་མཚོ་དེ་ནི་ལྷོ་མིན།
 འདོད་ཡོན་སྤྱད་པས་མི་ངོ་མས་ཏེ།
 མཁས་པ་ལེགས་བཤད་ཀྱིས་མི་ངོ་མས།

It is not by rivers that the ocean is quenched.
 It is not by wealth that the king's treasury is satisfied.
 One is not satisfied by the enjoyment of sensual pleasures.
 The wise are not satisfied by eloquent sayings.

ལེགས་བཤད་ཀྱིས་པ་དག་ལས་ཀྱང།
 མཁས་པ་རྣམས་ནི་ཡོངས་སུ་ལེན།
 རི་ཞིམ་བྱུང་ན་རི་དུགས་ཀྱི།
 ལྷོ་བ་ལས་ཀྱང་སྤྲི་ཕྱི་ལེན།

Even when eloquent sayings come from children,
 The wise accept them completely.
 If a sweet smell is to arise,
 One must grasp the musk of the deer instead of the navel.

ཚོག་གལ་ཚེན་པོ།
Important Terms

སྒོ་བྲོས་

This term is related to the Sanskrit मति which has a range of meanings including devotion, prayer, memory, opinion, perception, and judgement.⁵ The literal Tibetan is <intelligence + advice> and I take it to mean something close to ‘discriminating intellect’ though for the sake of brevity I translate it here as ‘intelligence.’

ཡོན་ཏན་

This term is related to the Sanskrit गुण which has a large array of meanings, but in this sense means good quality, virtue, merit, or excellence. I have translated it here as ‘virtue’ as that is a fairly broad term in English that seems to encompass the meanings of the Tibetan.

མཁས་པ་

This term is related to the Sanskrit कुशल. It’s meanings range from clever or skilled to wise or proficient. I translate it here as ‘wise’ as in English it includes both learning and discernment.

དམ་པ་

This term is related to the Sanskrit परम. It often has a superlative sense, meaning best, chief, highest, primary, unsurpassed, or supreme. It is sometimes used as a noun referring a person of the highest quality. I translate it here as ‘supreme’ or in the case of a person as ‘supreme being’ to maintain the superlative sense.

སྲིབ་

This term is related to the Sanskrit पाप. It is sometimes translated as ‘sin’ but I think this is a poor choice as the term ‘sin’ has connotations of an action that is against the will of God or some other divine command, rather than an action that is in itself harmful or that produces harmful consequences. In keeping with this sense, I have instead chosen to translated it as ‘harmful action’ or ‘harmful behavior.’

བློན་པོ་

---

⁵ The Sanskrit glosses used are from the Monier-Williams Sanskrit-English dictionary.

This term is related to the Sankrit मुह् meaning to be confused, in error, or perplexed. It can also mean to fail or to go astray. The Tibetan means stupid or foolish and synonymous with མྱེན་པ་ and མྱོངས་པ་ and is translated here as ‘fool’ or ‘foolish.’

ངན་པ་

This term is related to the Sanskrit हीन meaning deficient, base, low, poor, vile, or bad. The Tibetan has similar connotations of inferiority and I translate it here as ‘bad person’ or ‘inferior being.’